

Geciteerd uit Ringersnet

Gijs van Tol

Naast OHV is Ringersnet een belangrijk medium voor de communicatie tussen ringers (HULDE aan de webmasters!). Naast een snelle uitwisseling van feiten en meningen is Ringersnet soms ook de basis voor gedegen studies, zoals bijvoorbeeld over de mezentrek. Het is niet de bedoeling om alle informatie-uitwisseling op Ringersnet samen te vatten voor OHV. Toch zijn er zo nu en dan discussies waarvan je denkt: "Hé, dat is misschien wel interessant om dit later nog eens terug te lezen". Door VRS Meijndel is op Ringersnet de vraag opgeworpen of de laatste CES beurt in augustus wel zin heeft. Vincent van der Spek en Maarten Verrips stellen dat er – althans in Meijndel- eind juli / begin augustus al veel trek en dispersie is, en dat de meeste broedende niet-standvogels al van de CES-plek zijn verdwenen. Op grond daarvan vinden zij dat CES 12 (en misschien ook wel CES 11) beter achterwege kan blijven. Deze vraag – die overigens ook bij het VT is neergelegd – bracht heel wat CES- pennen in beweging.

Het argument van VRS Meijndel tegen CES 11 en CES 12: *"Na CES 10 zien wij een grote hoeveelheid adulte Kleine Karekieten opduiken die we het hele seizoen niet gezien hebben en die onmogelijk broedvogels ter plaatse kunnen zijn omdat hun aantal daar domweg te groot voor is. Hetzelfde geldt ongetwijfeld voor de grote stroom eerstejaars Kleine Karekieten die eind juli en begin augustus opduiken: er is geen enkele reden om aan te nemen dat die uit de plaatselijke broedpopulatie afkomstig zijn. En dat zijn alleen nog maar de Karekieten, een van de laatste broedvogels. Fitissen, Grasmussen, Nachtegalen en mezen voltooien hun broedseizoen nog veel eerder en de vervuiling van hun broedresultaten met instroom van buiten is nog veel groter".*

Veel CES ringers benadrukken juist het belang van de laatste twee rondes. Daarbij wijzen ze op de vangst van nog amper vliegvlugge jongen en vrouwtjes met goed ontwikkelde broedvlekken, met name bij de Kleine Karekiet (Peter van Zwol, Pascal Gijsen, Ton Eggenhuizen, Bert Winters). Ook de terugvangsten van eerder in het seizoen geringde jonge vogels duiden erop dat lokale vogels ook in de laatste rondes een belangrijke rol spelen.

Ook het officiële standpunt van de CES coördinator Frank Majoor is heel duidelijk: "De

waarde van het CES vangen eind juli-begin augustus is wel degelijk groot. Er zal zeker een bepaalde mate van dispersie zijn. Maar omdat je zonder geluid vangt trek je de trekkers niet uit de lucht. Er zijn late soorten die je juist in deze laatste periodes vangt. Zo vang je het grootste deel van de 1kj Bosrietzangers in periode 11. En ook van de Kleine Karekiet vang je in de laatste twee periodes nog veel plaatselijke broedvogels. Vergeet niet dat CES een standaard index is. We pogen te meten wat de Nederlandse broedvogels doen. En dat hoeven niet de broedvogels te zijn van jouw CES-plek en zeker niet alleen de vogels die broeden binnen jouw net opstelling..."

Tijdens de CES-dagen is al eens gemeld dat er statistische methodes zijn om de invloed van eenmalige vangsten van doortrekkers te beperken. Ook Henk van der Jeugd wijst erop dat Hans Schekkerman bij het Vogeltrekstation al berekeningen heeft gemaakt met verschillende combinaties van vangdagen en daarbij onder andere rekening heeft gehouden met soortspecifieke trekpatronen. Daarbij is gebleken dat het niet uit maakt voor de resultaten of je CES 11 en CES 12 wel of niet meeneemt. Het grote voordeel van het wél opnemen van CES 11 en CES 12 is dat het de steekproef groter maakt, waardoor de betrouwbaarheid van de uitkomsten toeneemt. Het opstellen van zogenaamde 'soortspecifieke datumgrenzen' is in elk geval in Nederland dus niet zinvol.

De grote waarde van het CES programma staat dan ook niet ter discussie; de steekproef van meer dan 10.000 vogels per jaar levert een zeer waardevolle reeks gegevens op over de reproductie en de overleving van onze broedvogels!

Wel komt uit de reacties de indruk naar voren dat veel meningen zijn gebaseerd op riet- of moerasgebieden, met een grote rol voor de Kleine Karekiet. De CES coördinator geeft daarom ook aan dat voor bos- en duingebieden het CES-seizoen mogelijk een periode naar voren geschoven zou kunnen worden. Dus met behoud van de 12 periodes, maar eerder in april beginnen en eind juli stoppen. Maar wat voor invloed dit zal hebben op de vergelijkbaarheid van de landelijke reeks is nog niet duidelijk.

Het probleem van niet lokale vogels beperkt zich ook niet tot de laatste CES rondes. Al eerder is vastgesteld dat in de eerste CES rondes regelmatig doortrekkers worden gevangen. En Frank Majoor

meldde een adulte Kleine Karekiet in de Ooijse Graaf, die tijdens de vangst op 11 juni geen actieve cloaca en vetgraad 2 had. Die werd later dat jaar in Noorwegen weer terug gevangen! Daaruit blijkt maar weer eens dat het consequent opschrijven van broedvlek, cloaca en (trek)vet mogelijkheden biedt om lokale broedvogels te onderscheiden van 'doortrekkers'.

Mogelijk zijn er ook nog andere methodes om 'niet lokale' vogels te onderkennen. Zo stelt Bert Winters voor om meer naar de 'life lists' van de CES vangsten te kijken; hij heeft voorbeelden van lokale vogels die binnen CES slechts éénmaal gemeld zijn.

Er ligt ook nog betrekkelijk weinig 'feitenmateriaal' om aan te tonen dat er 'veel' niet lokale vogels worden gevangen in de laatste (of in de eerste) CES periode. Het lijkt dus nog wat vroeg om nu al harde uitspraken te doen over het mogelijk nut van het verschuiven van de CES periode in bepaalde biotopen. En, zoals Bert Winters opmerkte, er is ook nog veel discussie mogelijk over de definitie van wat 'lokale vogels' zijn. Zijn dat vogels van binnen de netopstelling, of mogen ze ook van een duinmeertje verderop komen? Er is dus nog ruim voldoende stof voor discussie voor de volgende CES dag!

Literatuur

- Schekkerman H, van der Jeugd HP & Majoor, F (2011). Date limits do not reduce bias caused by transient birds in productivity and abundance indices derived from Constant Effort ringing data in The Netherlands. *Bird Study*, in press.
- van Spanje T & Majoor F (1996). *Constant Effort Sites (CES) Handleiding*. Op Het Vinkentouw, speciale uitgave, maart 1996, blz.1-27.

Gijs van Tol, gijsvantol@yahoo.com

Noot Vogeltrekstation

In de statistische berekening van de jaarlijkse overleving binnen het CES wordt rekening gehouden met het voorkomen van niet-lokale vogels. Door slim gebruik te maken van de informatie die verkregen wordt uit terugvangsten binnen hetzelfde seizoen kan effectief gecorrigeerd worden voor het voorkomen van niet-lokale vogels, zodat de overlevingsschattingen niet 'vervuild' raken. Rekening houden met het voorkomen van niet-lokale jonge vogels die de reproductieindex vervuilen is moeilijker, maar de berekeningen van Hans Schekkerman laten heel duidelijk zien dat het weglaten van één of meer vangdagen geen oplossing biedt.

Verrassing

Jan Hendriksma

Het is meer dan 40 jaar geleden dat ik, in het bezit van een pulli vergunning, langs het Sneekermeer op pad was met de bedoeling om jonge weidevogels te ringen. In die tijd zag het veld er nog wel wat anders uit als tegenwoordig natuurlijk. In die omgeving waren nog verscheidene baltsplaatsen van de Kemphaan. Het was dan ook niet een grote uitzondering wanneer een vogel als een tureluur, maar dan zonder lichte vleugelstreep bijna zwijgend om je heen cirkelde, alleen een zacht kuk, kuk, kuk kon je horen. Ik kon dan heel zo nu en dan een kemphaanpul ringen. Prachtige beestjes waren dat, gemarmerd op het ruggetje.

Kom daar nu nog maar eens om. Wel dat kwam ik gistermiddag. Ik ken een boer die nog een echt ouderwetse bedrijfsvoering heeft. Hij maait dan wel met een cyclomaai met een wildverdrijver die wel 3 meter voor de trekker uitsteekt en uiteraard maait hij laat. In zijn kruidenrijke veld broeden dan ook wel 20 gruttoparen en hij dacht ook zelfs een broedende Kemphen te hebben maar dat leek mij wel wat al te optimistisch. Maar gisteren belde hij mij of ik even langs kon komen en wat ringen meenemen van de kemphaanmaat. En jawel hoor, uit een slootwal konden we 2 pulletjes vissen, ringen en fotograferen. Omdat de meeste ringers waarschijnlijk nog nooit een jonge kemphaan hebben gezien doe ik hier een foto bij. Ik hoop dat hij goed overkomt want dat weet je bij mij nooit. Is het niet een plaatje? Groetend, Jan

Kemphaan pul, 5 juni 2010 Foto dhr. Booij

Terugmeldingen 2010-3

Henk van der Jeugd

De hier vermelde terugmeldingen zijn vrijwel altijd ingezonden door de betreffende ringer of melder, en soms geselecteerd uit onze databank. Een fotokopie (of uw attendering via e-mail) van uw memorabele melding is altijd *van harte* welkom.